

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD:

Det er ikke vanskelig å lage et gjerde av pil, men du må regne med å bruke litt tid.

TIDSFORBRUK:

Med jordforberedelse, planting, fletting og oppretting kan du lage 15–20 m gjerde per dag.

PRIS:

Får du ikke tak i stiklinger på annen måte, må du kjøpe. Prisen varier.

Levende

Planting

Det levende gjerdet skal plantes når frosten har gått ut av bakken. Det kan variere etter hvor i landet du bor. Fra stiklingene er kjøpt til de blir plantet, bør det ikke gå mer enn to uker, og i den perioden bør de oppbevares kaldt og mørkt.

Gjerdet kan både flettes med en enkelt eller to stiklinger om gangen. Fordi dette gjerdet markerer nabogrensa, fletter vi det dobbelt. Det gjør gjerdet litt tettere og kraftigere, men heller ikke for bastant. For å unngå en diskusjon om hvem som skal vedlikeholde gjerdet, setter vi det 15 cm fra grensa.

Grensemarkeringen skal være fri for gress og planter slik at den er helt rett.

Plantelinjen markeres i bakkenivå.

1 Markér først nabogrensa og linjen der gjerdet skal stå. Grensemarkeringen bør være 25–30 cm over bakkenivå slik at det er tydelig at den er helt rett. Plantelinjen skal derimot være i bakkenivå, slik at du ikke dytter til den underveis.

2 Jorda løsnes med en spade for å gjøre det lettere å plante stiklingene. 25–30 cm dybde er tilstrekkelig. Det tilsvarer et dypt spadestikk. Fjern også røtter og ugress fra den løse jorda slik at stiklingene ikke må konkurrere om næringen.

Et gjerde av pil er et dekorativt og luftig alternativ til både hekker og stakitt, og så gir arbeidet både frisk luft og mosjon.

gjerde

Der er noe svært fascinerende ved pil. Ei plante som er så livskraftig at flere ugress må se seg slått, og så fleksibel at den kan bøyes i alle slags mønster uten å ta skade. Pil er slik et takknemlige materiale som gir mange muligheter for kreativ innredning eller utsmykning i hagen. Her lager vi et dobbelt flettet pilegjerde med ruter. Det skal markere grensa til naboen, og det er mer sjarmerende enn et tungt plankegjerde og mer originalt enn en vanlig ligusterhekk. Vi fletter dobbelt for å få et noe mer robust gjerde, men du kan selvsagt også flette enkelt om du ønsker et mer luftig resultat. Også stellet av gjerdet avgjør hvor tett det blir. Et tett gjerde får du ved å beskjære det i toppen og flette nye skudd inn og ut av rutene. Et mer åpent gjerde får du ved å beskjære skuddene 10–15 cm fra hovedstammen, mens du får et helt åpent gjerde ved å klippe alle sideskudd, unntatt i de øverste 10–15 cm. Etter hvert er det flere som selger pil også her i landet. Det kan være lange stiklinger som brukes til et gjerde som dette, eller korte stiklinger på 25 cm til egne plantefelt. Salget foregår normalt fra februar og utover. De korte kan også sendes i posten. Du finner enkelte leverandører på internett.

MATERIALER

Er det langt til en leverandør der du bor, kan du kjøpe korte stiklinger på ca. 25 cm og lage ditt eget dyrkingfelt der du produserer stiklinger til et gjerde. Den ideelle størrelsen er 180 cm lengde og 7–10 mm tykkelse.

TIPS

Den vinkelen du setter stiklingene i bakken med bestemmer mønsteret i det ferdige gjerdet. Vår vinkel på 60 grader gir romber, mens 45 grader gir et kvadratisk mønster.

3 Sett to stiklinger i jorda om gangen i en vinkel på ca. 60 grader. De skal 2–3 håndsbredder ned i jorda eller omtrent 25–30 cm. Avstanden mellom plantene blir lik med en avstandspinne på 15 cm.

Det første feltet nedenfra kan med fordel flettes allerede når du planter fordi stiklingene er relativt stive nede.

4 Sett den andre rekka med stiklinger slik at de snur motsatt vei. Du trenger ingen avstandspinne, for rekka stikkes ned rett ved siden av den første.
VIKTIG! Vær litt forsiktig slik at plantene ikke knekker.

Selv om du har plassert stiklingene nøyaktig, er gjerdet foreløpig bare kaos – men ta det med ro. Dette skal vi snart ordne.

Fletting

Mens selve plantingen er hardt arbeid, er flettingen mer hyggelig og krever nøyaktighet. Det er nå du skal skape orden i det virvaret stiklingene utgjør.

For å sikre at mønsteret i gjerdet blir ensartet, lager du to målepinner, måler to steder på hver stikling og fester krysset med plastbånd. Du må lage to målepinner: en på halvannet felts høyde og en som når det øverste krysset i gjerdet målt fra bakken.

1 Bruk den ene hånden til å holde fast stiklingen, og flett med den andre. Flett hver enkelt stikling til toppen, og kontroller forløpende arbeidet mens du beveger deg ned langs gjerdet.

Med målepinnen på 1½ felt justerer du kryssene som skal festes med plaststrips.

2 Den ferdige seksjonen festes med plastbånd. Den nederste rekka med bånd plasseres 1½ felt over bakken. Bruk en målepinne slik at kryssene kommer i samme høyde. I denne rekka er det bare nødvendig å feste annethvert kryss.

Målepinnen sikrer at gjerdet blir like høyt over alt.

3 Sammenføyningene i toppen justeres med den andre målepinnen slik at rombene blir like. I den øverste rekka fester du alle kryssene og kontrollerer at de sitter i samme høyde.

4 For å avslutte gjerdet bruker du en tykkere pilestikling. Her bruker vi en toårig stikling. Rundt disse «endestokkene» vrir du kvistene en halv omgang og fletter dem inn i gjerdet igjen.

5 Fest samtidig de stiklingene som er vridd rundt endestiklingen. Det kan være nødvendig å feste dem hele veien opp – det avhenger helt av hvor stive de er å arbeide med.

Oppretting

Nå er gjerdet flettet ferdig. Men det står usikkert og heller til både den ene og den andre kanten, og toppene stritter og ser ufriserte ut. Den siste delen av arbeidet der du retter opp gjerdet, er en ren fornøyelse. Bruk eventuelt et vater eller ei loddensnor hvis du ikke stoler helt på ditt eget øyemål.

WWW

Du kan få mye inspirasjon til pilefletting på internett. Se f.eks. www.flettverk.no www.klarapil.no www.skovestuenpil.no www.solfang.no (selger stiklinger) www.soreskogen.no og vår egne hjemmesider, www.gjoerdetselv.com (Søk på «Le og lys»), der en levegg blir til.

VIKTIG

Nyplantet pil skal ha rikelig med vann. Du bør vanne minst en gang om uka det første året. Det er først vannet nok, når jorda er våt i hele plantedybden.

1 Jorda på begge sider av gjerdet **trækkes grundig fast** mens du retter det opp i loddrett posisjon ved å dra, dytte og lene deg opp mot det – og bare rolig – det holder mer enn du tror.

2 Til slutt klipper du av endene ca. 5 cm over den øverste båndene. Klipp også endene på plastbåndene slik at de ikke henger og flagrer.

DET HAR VI BRUKT

Materialer

Til en meter dobbeltflettet pilegjerde trengs:

- 25–30 stk. pilestiklinger/kvister, 180–210 cm lange og 8–10 mm tykke
- Toårig (tykkere) pil til gjerdeavslutning
- Svarte elektrikerplastbånd

I slutten av mai står gjerdet fint og grønt ned gjennom hagen.

Piletrær er svært livskraftige – ei uke etter det første spadestikket har gjerdet allerede begynt å skyte.

Etterjustering

Du kan fjerne de svarte plastbåndene gradvis over noen år – i takt med at gjerdet blir mer stabilt. Selv om båndene skjemma litt på det nye gjerdet, forsvinner de heldigvis raskt i løvdekket som vokser fort.

